

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

ИНФОРМАЦИЯ

ЗА ФИТОСАНИТАРНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ

към 02.04.2014 г.

Падналите през първата седмица на месец март повсеместни и значителни валежи от дъжд, на много места в Западна и Южна България надхвърлиха месечните норми и увеличиха почвените влагозапаси. До средата на март средноденонощните температури бяха около и под биологичният минимум. Снеговалежите в Североизточна България и Предбалкана не образуваха плътна снежна покривка, но увеличиха допълнително влагосъдържанието в почвата. Наднормените топлинни условия в края на второто десетдневие на месеца ускориха вегетацията на есенниците, маслодайната рапица и трайните насаждения. На отделни полета посевите с пшеница и ечемик встъпиха във фенофаза „вретенене“, а костилковите видове във фенофаза „цъфтеж“. Сухото време осигури възможност за своевременно провеждане на сезонните растителнозащитни мероприятия, за извършване на почвообработки и сеитбата на пролетни култури.

Захлаждането и лабилизирането на времето в края на месеца, не беше съпроводено с критични минимални температури за напредналите в развитието си овощни видове.

ПШЕНИЦА И ЕЧЕМИК

Фенофаза:

пшеница – „масово братене“ – „нач. на вретенене“

ечемик - „масово братене“ – „нач. на вретенене“

Подхранени са общо 10 272,38 хил. дка (78,76 % от общата посевна площ пшеница и ечемик), от тях:

пшеница – 8 674,34 хил.дка (78,35 % от посевната площ на пшеницата);

ечемик – 1 598,04 хил.дка (81,04 % от посевната площ на ечемика).

Контрол на плевелите:

Третирани с хербициди са общо 4 628,47 хил. дка (35,486% от общата посевна площ пшеница и ечемик), от тях:

пшеница – 3 774,765 хил.дка (34,096% от посевната площ на пшеницата);

ечемик – 853,705 хил.дка (43,294% от посевната площ на ечемика);

Обикновена полевка

Изключително високите за сезона температури, през първите три месеца на 2014г. благоприятстваха възобновяването на размножителният процес на обикновената полевка и полските видове домашна мишка.

При извършените обследвания през втората половина на месец януари е констатирано активизиране на вредната дейност на зимуващата популация и начало на разселване на полевката във вътрешността на посевите. Предвид голямата плодовитост

на обикновената полевка (една женска ражда от 2 до 13 малки, средно 6-8 малки от едно раждане) и на това, че при температура над 5° С продължава размножителния процес, и през месец февруари продължи наблюдаваната тенденция за увеличаване плътността и ареала на неприятеля, основно в районите на Северна България. При обследването през месец март в отделни площи в областите Разград, Търговище и Шумен плътността достигна до 5-8 активни кол./дка. От 2 до 4-5 активни кол./дка са отчетени в посеви със зимни житни култури в областите Видин, Враца, Кюстендил, Монтана, Разград, Сливен, Търговище и Шумен. От единични дупки до 1-2 активни кол./дка са отчетени в посеви в области Пазарджик, Перник, Сливен, София област и Ямбол. По-високата плътност основно е констатирана в площи с редуцирани почвени обработки, в които не е извършвана дълбока оран и в есенници засети след слънчоглед или царевица с множество разпилени растителни остатъци.

Отровни примамки са заложени на 140,26 хил. дка.

Обикновен житен бегач

Неприятеля представлява проблем на площи с монокултурно отглеждане на зимните житни. Констатирано е възобновяване на вредната дейност на ларвите от края на месец февруари и началото на месец март. При обследванията на отделни площи в областите Пазарджик, Перник, Разград, Сливен, София област и София град са отчетени от единични повредени растения до 2-3 бр. ларви/м?. Площи с нападение над прага на икономическа вредност (*ПИВ пролет: 5 бр./м?*) са регистрирани в областите Благоевград и Сливен. На тези площи (40,00 хил.дка) са проведени необходимите пръскания с инсектициди.

Обикновена житна пиявица

Появата на първите презимували възрастни индивиди е установена още през първата половина на месец март. През втората половина на месец март и първата половина на април, при трайното повишение на средноденоношните температури на въздуха се наблюдава масова поява и вредносна дейност от бръмбарите в посевите с пшеница в цялата страна с плътност под ПИВ.

Вредна житна дървеница

Начало на пролетна миграция на презимувалите дървеници е констатирано в областите: Бургас, Варна, Габрово, Добрич, Пазарджик, София град и Хасково. Плътността е под ПИВ.

Листни въшки

Констатирана е поява на неприятеля в областите Видин, Кюстендил, Пазарджик, София област и Търговище през третата декада на месец март.

Житни мухи

През втората декада на месец март беше установена поява и нападение от видовете житни мухи основно на рано засети площи с пшеница в района на Габрово, Пазарджик, Плевен. Като цяло, до момента плътността на неприятелите е под ПИВ. В региона на Сливен са констатирани 3-4 бр./м? житни мухи на 28,00 хил. дка и на тях е третирано с инсектецид.

Септориози

Като цяло болестта е наблюдавана в по-голяма или по-малка степен в цялата страна. Причините за разширения ареал и развитие на септориозите по пшеницата през последните години са комплексни: от една страна, неправилен сеитбооборот с минималният брой почвообработки и наличие на растителни остатъци (в които патогенът презимува) и от друга, благоприятните климатични условия за заразяване на младите растения още през есента.

Прояви от патогените са констатирани през втората и третата декада на месец март в повечето области на страната. Наблюдават се единични петна по листата до средна степен на нападение при пшеница в областите: Варна, Велико Търново, Видин,

Враца, Габрово, Кюстендил, Монтана, Перник, Разград, София-област, Търговище и Шумен. Третирани са 244,34 хил. дка пшеница с фунгициди, комбинирано с вегетационни хербициди.

Брашнеста мана

Начало на проява на болестта в посевите с пшеница бе установена през третата декада на месец март на 68 хил. дка в района на Варна, Велико Търново, Враца, Габрово, Разград, Търговище, Шумен и Ямбол. Извършени са химични третирания на 179,4 хил. дка пшеница, като на голяма част от тези площи фунгицидите са съчетани с внасянето на вегетационните хербициди, преди да е установена поява и степен на нападение от патогена.

РАПИЦА

Фенофаза: „бутонизация” - „начало на цъфтеж”

Подхранени са 1 421,7 хил. дка

Маслодайната рапица навлезе в зимен покой във фенофаза „6-ти същински лист”. Агроклиматичните условия през зимния период не провокираха пропадане и разораване на площи в резултат от критично ниски температури .

Благоприятните климатични условия в средата на месец март възобновиха активната вегетация на маслодайната рапица и провокираха по-ранното развитие на културата, в сравнение с предходната година.

Вегетационни хербициди са приложени на 375, 4 хил. дка През последните три – четири години проблема с трудните за контрол през вегетацията кръстоцветни видове плевели – *полски синап* и *дива ряпа*, намира решение със засяване на хербицид толерантни рапични хибриди. Извършените при тези хибриди третирания, увеличават дела на вегетационните хербициди използвани при рапица.

Обикновена полевка

В областите Пазарджик, Перник, Разград, Сливен, Стара Загора и Шумен е установена плътност на полевката от единични дупки до 2 акт. кол./дка. На ограничени площи, основно по краищата на масивите е регистрирана плътност до 2-5 акт. кол./дка (Велико Търново, Видин, Враца, Плевен и Перник).

Отровни примамки са заложи на 8,8 хил. дка.

Рапична стъблена бълха

Веднага след повишаване на температурите през месец март е установено възобновяване на вредната дейност от възрастните и ларвите на неприятеля. В повечето области на страната отчетената плътност е под прага на икономическа вредност. Повисока е популационната плътност в областите Плевен и Пловдив, където химичен контрол е изведен на 42 хил. дка.

Рапичен стъблен скритохоботник

Начало на поява и вредна дейност на неприятеля е установено от 7-10 март в областите Бургас, Разград и Търговище. През втората десетдневка на месеца поява на скритохоботника е констатирана и в районите на Варна, Велико Търново, Враца, Пловдив, Русе, Силистра и Шумен. Плътност под ПИВ от 0 до 2 бр./м² е отчетена в областите Варна, Велико Търново, Враца, Русе и Силистра. Около и над ПИВ (*при ПИВ през пролетта при температура на въздуха 8-10° C - 2-4 възрастни/м²*) плътността достига в някой от обследваните посеви в Бургас, Пловдив, Разград и Шумен. На 3 хил. дка в област Търговище са отчетени до 6 хоботника/м².

Третирани срещу вредителя до момента са 75 хил. дка.

Рапичен цветояд

Топлото и относително меко време през месец март се отрази благоприятно върху фенологичното развитие на рапицата и в сакратени срокове културата достигна

фенофаза „бутонизация”. При направените обследвания е установено начало на излизане и вредна дейност на рапичният цветояд в областите на страната, където се отглежда рапица. Очакваната традиционно висока плътност на неприятеля наложи предприемане на действия за спешно уведомяване на земеделските производители, областните служби „Земеделие” и кметовете на населени места за извеждане на контрола с вредителя преди цъфтежа на културата.

Сухо стъблено гниене /фомоза/

Единични петна по долните листа са отчетени в областите Варна, Велико Търново, Видин, Добрич и Търговище. Третирания срещу патогена се предприети на 19 хил. дка.

СЕМКОВИ ОВОЩНИ ВИДОВЕ

Фенофази: През 2014 год. ситуацията е изключително разнообразна.

Ябълки - от „масово набъбване на пъпките”- „разпукване на пъпките” до „миши уши” и „зелени пъпки”-„червени пъпки”.

Круши - от „зелени върхове” -„цветен бутон ” до масов „цъфтеж”.

Обикновена крушова листна бълха

Още в началото на първата десетдневка на месец февруари при повишаване на температурите е отчетено активизиране и поява на презимувалите възрастни в областите Пазарджик и Пловдив. Начало на яйцеснасяне за двете области е установено в периода 15.02-04.03.2014 г., а начало на излюпване на снесените яйца е констатирано на 19-20.03.2014 г.

Пръскане срещу възрастните бълхи преди яйцеснасяне е извършено на 1,3 хил.дка круши.

Мъхнат бръмбар

Начало на поява на мъхнат бръмбар е установена в Благоевград от 22.03.2014 г., при констатирана плътност 3-4 бр./100 цветни бутона. Третиран са 0,015 хил.дка.

Ябълков цветопробивач

Ябълковият цветопробивач е проблем в старите овощни градини, от където вида се разселва. Той е особено вреден за алтернативно плододаващите дървета, където цветовете са по-малко. Поява на презимувалите възрастни индивиди е канстатирана в периода 15-25 март в областите Пазарджик и Пловдив.

Отчетена е поява и вредна дейност на видове **листни въшки** в периода 17-24 март в района на Кюстендил и Пловдив. Начало на вредна дейност на **листозавивачки** е установено в Кюстендил и Пловдив в периода 20-26.03.2014 г., а на **листогризещи гъсеници** - Пловдив и Пазарджик в периода 25-28.03.2014 г.

Струпяване по ябълката

Метеорологичните условия през втората декада на месец март бяха подходящи за узряване и изстрелване на узрелите аскоспори. Отчетено е изгърмяване на аскоспори на 20.03.2014 г. в лабораторни условия в Ямбол, а на 25.03.2014 г. в Търговище е констатирано изстрелване на аскоспори навън. За ограничаване на първичните инфекции, предпазно пръскане е проведено на 20,54 хил. дка семкови насаждения.

Брашнеста мана

Начало на поява на системна форма на болестта по ябълката е установено в периода 20-25.03.2014 г. в Пловдив и Кюстендил.

КОСТИЛКОВИ ОВОЩНИ

Фенофаза:

Череш и вишни –“разпукване на цветни пъпки” – “ масов цъфтеж”

Сливи -“разпукване на цветни пъпки” - “ начало на цъфтеж”

Праскови – масово „цъфтеж“

Кайсии - „цъфтеж“ - край на „цъфтеж“

Вишнев хоботник

Начало на поява на възрастните на неприятеля е установена в Пловдив, Стара Загора и Бургас, където плътността е около и над ПИВ (3-5 бр. възрастни на 10 клонки). Третиране е проведено в Бургас на площ 800 дка череша.

Мъхнат бръмбар

Вредна дейност на мъхнат бръмбар по цветовете на череша е констатирана в района на Бургас (3-5 бр./10 розетки). В Кюстендил е отчетена поява на мъхнат бръмбар в черешова градина по плевелната растителност.

Черна сливова плодова оса

При сливовите насаждения, начало на летеж на осата е установено в района на Бургас, Габрово, Пловдив и Стара Загора, а начало на летеж на **сливов плодов червей** е констатирано в район Пловдив.

Начало на летеж на пеперудата на **източния плодов червей** е установено (по феромонови уловки) в района на Благоевград, Пловдив и Стара Загора.

Анарзия

През третата декада на месец март е регистрирано начало на възобновяване на вредна дейност на **прасковен клонков молец – анарзия** в региона Пазарджик, Пловдив и Бургас. Извършено е третиране срещу неприятеля на 1,5 хил. дка.

На 41,214 хил. дка прасковени масиви е приложено едно ранно пролетно пръскане срещу **къдравост по прасковата**. Топлата зима и повишаването на среднодневните температури над нормата за месец март, са причина за бързото преминаване на началните фенофази на културата и съкрати времето необходимо за провеждане на второ третиране срещу болестта. Първи прояви от **къдравост** по чувствителни сортове праскови и в градини с пропуски в растителнозащитните практики е отчетена през третата декада на месец март в Пловдивска област.

В резултат на нередовният химичен контрол и натрупаните инфекции, през последните години **сачмянката** по костилковите разшири своя ареал. Зимно третиране срещу **счмянка** и **ранно кафяво гниене** е проведено на 53,082 хил. дка **череша и вишни**, на 21,494 хил. дка. **праскови и кайсии**, и на 38,831 хил. дка. **сливи**.

Проведените зимни пръскания при костилковите видове срещу **калифорнийска щитоносна въшка, сливова щитоносна въшка, видове листни въшки и листозавивачки** и зимуващите форми на **акарите** са на 9,670 хил. дка. **череша и вишни**, 40,201 хил. дка **праскови и кайсии** и 11,670 хил. дка. **сливи**.